

Powstanie warszawskie w opinii Jana M. Ciechanowskiego¹

Panie profesorze, jakby znowu miał pan czternaście lat i byłby 1 sierpnia 1944 roku, to poszedłby pan do Powstania Warszawskiego?

Poszedłbym, bo jeszcze jedną rzecz powiem na zakończenie. Dla mnie, jako czternastoletniego chłopca, Powstanie było chyba najpiękniejszym okresem w moim życiu. Właściwie wszystko było proste. Trzeba bić się z Niemcami, bo jeżeli ktoś się podda, to go zabiją. Lepiej bić się i czekać na pomoc, która – zresztą wiadomo już później było, że nie przyjdzie, więc myśmy bili się do końca. Taki był rozkaz, to myśmy ten rozkaz wykonywali. Dla mnie to była wielka gra z ostrą amunicją, więc marzyłem w czasie okupacji o tym. Ale dzisiaj, jako historyk, jako dojrzały człowiek, jak pomyślę, że zginęło dwieście tysięcy ludzi, osiemdziesiąt trzy procent miasta zostało zniszczone, Niemcy – tylko o tym się tak głośno nie mówi – 1570 zabitych mieli i 9043 rannych, to właściwie ich straty były niewspółmierne. Tak jak generał Anders powiedział kiedyś, że Powstanie właściwie ułatwiło komunistom skomunizowanie tego kraju, a Niemcom wyniszczenie całej naszej Warszawy, elity, skarbów narodowych. Jest pytanie: czy to się opłacało? Są ludzie, którzy mówią: „A tak, opłacało się, bo przez sześćdziesiąt trzy dni byliśmy wolni”. Co to znaczy wolni? Siedzieli ludzie w piwnicy, dostawali rozgrzeszenie i czekali. Na co? Bo myśmy jednak byli w akcji, a ci ludzie? I to ginęli starcy. Nie, tu trzeba się zastanowić, czy to było warte.

¹ Jan M. Ciechanowski (1930–2016) – historyk, profesor i wykładowca akademicki, uczestnik powstania warszawskiego

Rozm. z Janem Ciechanowskim „Jastrzębiem” przepr. M. Brama,
<https://www.1944.pl/archiwum-historii-mowionej/jan-ciechanowski,1367.html>
(dostęp 28.02.2023).

Praca z tekstem

- 1.** Omów stosunek profesora Ciechanowskiego do powstania warszawskiego.
- 2.** Spróbuj wyjaśnić, dlaczego profesor, mimo znajomości historii, poszedłby znowu walczyć w powstaniu warszawskim.
- 3.** Czy zgadzasz się z przytoczoną opinią generała Andersa, że powstanie warszawskie ułatwiło skomunizowanie Polski? Odpowiedź uzasadnij.